

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ TRANG NHUNG

**Nghiên cứu cập nhật hệ thống chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội theo vùng
và vận dụng trong dạy học Địa lí 9**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Thái Nguyên - 2009

TRƯỜNG ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC S. PHẠM

NGUYỄN THỊ TRANG NHUNG

**Nghiên cứu cập nhật hệ thống chỉ tiêu phát triển dân cư,
xã hội theo vùng và vận dụng trong dạy học Địa lí 9**

Chuyên ngành : Lý luận và phương pháp Giáo dục

Mã ngành : 60 -14 -10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học : TS Võ Như Vân

Thái Nguyên - 2009

T

**THAI NGUYEN UNIVERSITY
THAI NGUYEN UNIVERSITY OF EDUCATION**

NGUYEN THI TRANG NHUNG

**TO STUDY REFRESHING SYSTEMS OF REGIONAL SOCIO-
POLATION INDICATORS WITH THE AIMS OF TEACHING
LOWER SECONDERY 9-TH GRADE GEOGRAPHY**

**EDUCATIONAL SCIENCES MASTER THESIS
METHODOLOGY AND METHODS OF TEACHING GEOGRAPHY
CODE : 60 - 14 - 10**

SCIENTIPICAL GUIDED BY DR.PH. VU NHU VAN

THAI NGUYEN - 9 / 2009

Lời cam đoan

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi.
Mọi kết quả nghiên cứu của Đề tài là trung thực và chưa ai công bố

Thái Nguyên, ngày 28 / 9 / 2009

Ký tên

Nguyễn Thị Trang Nhung

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	8
1. Lí do chọn đề tài.....	8
2. Mục đích yêu cầu.....	9
3. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	10
4. Giới hạn phạm vi nghiên cứu.....	10
5. Tình hình nghiên cứu đề tài.....	11
6. Phương pháp nghiên cứu.....	14
7. Cấu trúc luận văn.....	14
NỘI DUNG VÀ KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	
Chương 1 : Cơ sở lí luận và thực tiễn của đề tài.....	15
1.1. Cơ sở nhận thức luận	15
1.2.1. Chất và Lượng.....	15
1.2.2. Thời gian và Không gian.....	16
1.2.3. Vận động và Phát triển.....	17
1.2. Chỉ tiêu : Diễn giải, cấu trúc, phương pháp xử lí dữ liệu.....	19
1.2.1. Nội hàm và ngoại diên khái niệm.....	19
1.2.2. Diễn giải và cấu trúc	20
1.2.3. Phương pháp xử lí dữ liệu	21
1.3. Tiêu chí hóa trong nghiên cứu vùng lãnh thổ dân cư, xã hội...	30
1.3.1. Trong nghiên cứu vùng địa lí tự nhiên.....	30
1.3.2. Trong nghiên cứu vùng địa lí dân cư, xã hội	33
1.4. Chỉ tiêu hóa trong dạy học Địa lí 9 theo hướng tích cực hóa	37
1.4.1. Nội dung dạy học phần vùng trong CT & SGK Địa lý 9.....	37
1.4.2. Nội dung dạy học Mục III : Đặc điểm dân cư, xã hội theo vùng trong SGK Địa lý 9.....	38
1.5. Tiêu chí hóa trong nghiên cứu tái định dạng Địa - Kinh tế.....	41
1.5.1. Nội dung tổng quát.....	41
1.5.2. Một số khái niệm cơ bản.....	43
Tiểu kết chương 1	44

Chương 2 : Cập nhật hệ thống chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội theo vùng lãnh thổ trong Địa lí 9.....	46
2.1. Nhận thức chung về cơ sở vùng của các chỉ tiêu dân cư, xã hội..	46
2.1.1. Quan niệm về vùng.....	46
2.1.2. Phân hóa vùng dưới tác động của quá trình CNH-HĐH.....	47
2.2. Quan điểm và nguyên tắc chung.....	52
2.2.1. Quan điểm	52
2.2.2. Các nguyên tắc cập nhật.....	53
2.3. Cập nhật nội dung theo các chỉ tiêu phát triển DCXH....	55
2.3.1. Mật độ dân số	55
2.3.2. Tỷ lệ gia tăng tự nhiên của dân số	58
2.3.3. Tỷ lệ thất nghiệp ở thành thị / thiếu việc làm ở nông thôn	60
2.3.4. Tỷ lệ hộ nghèo và vấn đề xóa đói giảm nghèo.....	62
2.3.5. Đánh giá sự phát triển con người các chỉ số HDI.....	63
2.3.6. Thu nhập bình quân đầu người.....	65
2.3.7. Tỷ lệ người lớn biết chữ (%)......	67
2.3.8. Tuổi thọ trung bình của người Việt Nam (năm).....	68
2.3.9. Tỷ lệ dân thành thị / nông thôn (%)......	70
2.4. Cập nhật các chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội theo vùng.....	71
2.4.1. Vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ.....	71
2.4.2. Vùng Đồng bằng sông Hồng.....	73
2.4.3. Vùng Bắc Trung Bộ.....	76
2.4.4. Vùng Duyên hải Nam Trung Bộ.....	78
2.4.5. Vùng Tây Nguyên.....	80
2.4.6. Vùng Đông Nam Bộ.....	82
2.4.7. Vùng Đồng bằng sông Cửu Long.....	84
2.4.8. Cập nhật hệ thống chỉ tiêu phát triển DCXH vùng Biển - Đảo Việt Nam.....	86
Tiểu kết Chương 2	91

Chương 3. Thực nghiệm sư phạm.....	92
3.1. Các nguyên tắc chung.....	92
3.1.1. Mục đích và đối tượng thực nghiệm	92
3.1.2. Nhiệm vụ của thực nghiệm sư phạm.....	92
3.1.3. Nguyên tắc tiến hành thực nghiệm.....	92
3.2. Đối tượng và Phương pháp thực nghiệm	93
3.2.1. Phương pháp thực nghiệm sư phạm.....	93
3.2.2. Các bước thực nghiệm sư phạm.....	94
3.2.2.1. Chọn trường, chọn giáo viên, chọn lớp thực nghiệm.....	94
3.2.2.2. Điều tra cơ bản, đánh giá và chiến lược.....	94
3.2.2.3. Thiết kế kịch bản tích hợp hệ thống chỉ tiêu	96
3.3. Triển khai và đánh giá	100
3.3.1. Triển khai thực nghiệm.....	100
3.3.2. Phương pháp đánh giá	101
3.3.3. Phân tích kết quả thực nghiệm.....	101
<i>Tiểu kết Chương 3</i>	104
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	106
Tài liệu tham khảo	109
Phụ lục.....	

DANH MỤC KÊNH SỐ, KÊNH HÌNH

1. KÊNH SỐ

STT	Tên gọi	Trang
1	<i>Bảng 2.1.</i> Một số chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội cả nước và theo vùng ở Việt Nam	48
2	<i>Bảng 2.2.</i> Một số chỉ tiêu phát triển DCXH ở vùng Đồng bằng sông Hồng	73
3	<i>Bảng 2.3.</i> Một số chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội ở Trung du và miền núi Bắc Bộ (Đông Bắc, Tây Bắc)	75
4	<i>Bảng 2.4.</i> Một số chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội ở Bắc Trung Bộ	78
5	<i>Bảng 2.5.</i> Một số chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội ở Duyên hải Nam Trung Bộ	80
6	<i>Bảng 2.6.</i> Một số chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội ở Tây Nguyên	82
7	<i>Bảng 2.7.</i> Một số chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội ở Đông Nam Bộ	84
8	<i>Bảng 2.8.</i> Một số chỉ tiêu phát triển dân cư, xã hội ở Đồng bằng sông Cửu Long	86
9	<i>Bảng 2.9.</i> Diện tích, dân số, chỉ số HDI của 28 tỉnh / thành phố có biển	88
10	<i>Bảng 2.10 :</i> Các tỉnh / TP ở ĐBSCL có nguy cơ ngập chìm do biến đổi khí hậu toàn cầu	90
11	<i>Bảng 3.1.</i> Các trường THCS và GV tham gia thực nghiệm	94
12	<i>Bảng 3.2.</i> Kết quả sau khi thu về phiếu điều tra ở các cơ sở thực nghiệm	95
13	<i>Bảng 3.3.</i> Tỷ lệ GTTN của DS các vùng năm 2009	97
14	<i>Bảng 3.4.</i> Kết quả thực nghiệm theo kịch bản 1 với bài 2	102
15	<i>Bảng 3.5.</i> Kết quả thực nghiệm theo kịch bản 2 với bài 2	102
16	<i>Bảng 3.6.</i> Kết quả thực nghiệm theo kịch bản 1 với bài 20	102
17	<i>Bảng 3.7.</i> Kết quả thực nghiệm theo kịch bản 2 với bài 20	102

2. KÊNH HÌNH

STT	Tên gọi	Trang
1	<i>Hình 2.1</i> : Theo dự báo, nhiều vùng thuộc ĐBSH như Hải Phòng, Thái Bình, Nam Định, Ninh Bình sẽ ngập chìm từ 2-4 m trong vòng 100 năm tới (Nguồn: ICEM)	89
2	<i>Hình 2.2.</i> Theo dự báo, nhiều vùng thuộc ĐBSCL như An Giang, Đồng Tháp, Tiền Giang, Vĩnh Long, Cà Mau sẽ ngập chìm từ 2-4m trong vòng 100 năm tới (Nguồn: ICEM)	89
3	<i>Hình 3.1.</i> Đánh giá tổng hợp kết quả thực nghiệm sự phạm	103

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

ADB	Ngân hàng Phát triển Châu Á
CT&SGK	Chương trình và Sch giáo khoa
BTB	Bắc Trung Bộ
CN	Công nghiệp
DCXH	Dân cư, xã hội
DHNTB	Duyên hải Nam Trung Bộ
ĐBSH	Đồng bằng sông Hồng
ĐB	Đông Bắc
ĐNB	Đông Nam Bộ
ĐBSCL	Đồng bằng sông Cửu Long
GV	Giáo viên
GDP	Thu nhập quốc dân sản xuất
HS	Học sinh
HDI	Chỉ số phát triển con người
HPI	Chỉ số nghèo tổng hợp
IMF	Quĩ Tiền tệ quốc tế
KTXH	Kinh tế - xã hội
KTTĐ	Kinh tế trọng điểm
LHQ	Liên hợp quốc
NLN	Nông lâm ngư nghiệp
TDMN	Trung du và miền núi
TB	Tây Bắc
TN	Tây Nguyên
WB	Ngân hàng Thế giới